

ZPRAVODAJ

5

úterý 15. srpna 2000

**Kráčí-li velký herec
k horizontu,
nezmenšuje se**

(Jiří Olič)

ještě dnes

Malý sál Jiráskova divadlav 14.00 hod.
Problémový klub

Soukromá podnikatelská škola,
Komenského náměstí v 14.00 hod.
Problémový klub (zahraniční)

Jiráskovo divadlo
v 17.00 a 20.00 hod.
PRASETAUN při Dětském výchovném
ústavu Jihlava
SKUPINKA

Tatramani Sudoměřice u Bechyně
ZACHRAŇTE VOJÍNA KUŘÁTKO

Sál Josefa Čapka v 17.00 a 20.00 hod.
DS V.S.O.P. Hviezdoslav, Dolný Kubín.
Slovensko

HÁJNIKOVA ŽENA (ZABÍJALA...)

Park A.J. v 17.00 hod.

Koncert hudební skupiny
KAMARÁDI OSADY 5,
Police nad Metují

Husův sbor ČČSH v 19.00 hod.
MUSICA PER QUATTRO - komorní hudba
Hronov

nad ránem

Přiznám se, že se mi do Hronova pracovně vůbec nechtělo. Spíš jen tak, na pár dní, za kamarády. Mohly jsme být s dcerou na chalupě, sbírat houby a přepcat se jimi, chodit se koupat, na výlety... Ještě když jsme se blížily k Hronovu, připadala jsem si značně rozpolcená. Zdálo se mi, že moje čtrnáctiletá dcera, kterou tímto „uklízím“ do semináře jevištní řeči, to nese statečněji než já. Přišlo mi, že se celkem brzy zabýdla a bere všechno s přehledem, zatímco já bych se nejrady někde zašila. Připadám si neodpočatá, snažím se soustředit na psaní a snad to i

JSME JINÍ

Francouzi o Clermont Ferrand tvrdí, že je odtamtud všude daleko, jako by bylo toto město odstřiženo od světa. Do Čech je to však paradoxně kousek. Stačí otevřít učebnici francouzštiny Espace I a začíst se do komiksu s oblíbeným hrdinou Thierry Lazurem, patriotickým Clermontferrondanem. Nebo se přímo v Clermont Ferrand zapsat na fakultě do kurzu češtiny či si v Hronově zajít na představení Georges Dandin clermontferrandského divadla Srdcový kluk a o přestávce se setkat s jeho režisérem a hercem- Jean-Yvesem Lenoirem.

Čím vším se kromě komiksové postavičky Thierryho Lazura a vašeho divadla může Clermont Ferrand chlubit?

Naše město je světově proslulé výrobou pneumatik. Firma Michelin zde působí víc jak sto let. Dá se říci, že Clermont Ferrand je světovým hlavním městem pneumatik. Krom toho okolí města vévodí řetězec sopek, které jsou stále ještě v činnosti. Jsou velice krásné, unikátní nejen ve Francii, ale možná i v celé Evropě. Díky této svérázné krajině je oblast Clermont Ferrand hojně navštěvována turisty.

A jak se v této převážně industriální oblasti daří divadlu?

Myslím si, že dnes je kulturní politika v Clermont Ferrand dynamičtější než před takovými třiceti lety, kdy jsem se sem přistěhoval. Tenkrát to bylo hlavně průmyslové město. Dnes jsou tady tři krásné divadelní sály, začíná to tu konečně žít. Náš soubor hraje v malém sálku pro šedesát diváků, který jsme s Marie-Francoise Savaryovou přizpůsobili naší divadelní produkci. Je to takové kapesní divadlo. Hrajeme tam většinou jednou dvakrát do měsíce, vždy o víkend.

Co v současné době máte na repertoáru?

Kromě Moliéra hrajeme také Durasovou, Pintera, Mishimu, Guerneyho. Teď připravujeme nového Moliéra společně s dalšími fraškami ze sedmnáctého století. Ačkoli já sám píšu hry, -podle té první, středověkého mystéria o Johance z Arku, se dosud naše divadlo jmenuje - mou vášní už od dětství je Molière. Při výběru hry dám na první dojem. V případě Moliéra to byla láska na celý život.

Mezi současnými francouzskými divadly jste rarita: máte víceméně stálý, početný soubor, zatímco jiná divadla maximálně redukuji počet herců na scéně, nehrajete seriálovým, nýbrž repertoárovým způsobem, vaše představení trvají zpravidla déle než standardních šedesát minut, většinou používáte oponu...

Je pravda, že jsme trochu jiní než ostatní divadelní skupiny ve Francii. Od doby, kdy jsme před pětadvaceti lety s Marie-Francoise založili divadlo, přišlo do souboru spousta lidí, a to především díky dílnám, které dodnes pořádáme a které pro nás představují také základní zdroj financí pro chod souboru, hostování, cesty do zahraničí. Pouze divadlo nás však neuživí. Ten luxus si ve Francii mohou dovolit jen někteří profesionálové. Z ekonomických důvodů proto existuje hodně poloprofesionálních skupin. Po umělecké stránce je však někdy velice těžké říct, kdo je amatér a kdo profesionál.

Lucie Němečková

AMATÉRSKÉ DIVADLO JE PRO MNE VÝCHOVNÝ PROCES

Jmenuje se Remke Wiekeraad. Je hubená, vysoká a moc hezká. Je z Amsterdamu, učí tam imigranty holandsčinu a po večerech dělá amatérské divadlo. Do Hronova přivezla inscenaci Mrožkovy jednoaktovky Serenáda.

Jak inscenace Serenády vznikla?

O hře mi řeklí mí spolužáci na škole. Text se mi moc líbil, a tak jsme ho jen pro svou zábavu inscenovali. Inscenace měla premiéru před rokem a půl. Byla připravena pro jeden festival a my předpokládali, že ji budeme hrát jen jednou. A to jednou se proměnilo dodnes asi ve dvacetkrát, i když tady máme, předpokládám, derniéru. Ale člověk nikdy neví. Úspěch této inscenace, pro nás nečekaný a nezvyklý, je jistě dán scénickou nenáročností, neboť jsme pro pořadatele nesmírně levní - jen na zem dáme bílé pásky a půjčíme si jednu židli. Ale doufám že je dán i pohybovým herectvím, pro nás také jakousi novou cestou tzv. fyzického divadla. Snažili jsme se hrát ne „z hlavy“ ale „z těla“.

Mohla byste říct něco o vašem souboru?

Je jím mezi 25 a 35 lety. Většina z nich denně pracuje - jsou to učitelé, různí konzultanti, naprosto rozdílní

né profese, ale spojuje je touha hrát. Zkoušíme po večerech a o víkendech. Když připravujeme novou inscenaci, pracujeme obvykle dvakrát týdně tři měsíce plus některé víkendy. Zhruba čtyřicet zkoušek.

Jak a kde hrajete?

Jsmo šťastní, že máme domácí scénu. Je to malé divadélko velmi blízko centra. Takových divadel je v Amsterdamu spousta, ale toto je naše. Jednu inscenaci hrajeme většinou sedm až osmkrát během dvou tří týdnů a pak zkoušíme novou. Scénografii musíme zrušit a vyhodit, kostýmy vrátit. Serenáda je naprosto výjimečná. Její výjimečnost je daná i tolika prostory, ve kterých jsme ji uvedli. To by u jiných inscenací šlo jen velmi těžce.

Mohla byste říct něco o amatérském a profesionálním divadle v Holandsku? Pokud vím, existuje i profesionální Toneel Group.

Profesionální a amatérské divadlo jsou v Holandsku dva totálně rozdílné světy. Existují mezi nimi jen velmi malé kontakty. Spojitost s profesionální Toneel Group je čistě jen shoda jmen. Naše jméno vzniklo asi před deseti lety, v době, kdy jsem ještě v divadle nebyla. Vybrali si ho, protože tehdy chtěli hrát klasické řecké tragédie a chtěli mít velmi silné „evropské“ image – proto Het Europe. A to jméno nám zůstalo.

Já se ptal na slovo Toneel. Jak mohla vzniknout ona jmenná záměna?

Toneel znamená v holandštině činoherní a het je určitý člen. Het Europe Toneel Amsterdam tedy znamená Evropský činoherní Amsterdam.

Jak jste se dostala k divadlu vy?

Jsem učitelka pro mezinárodní publikum – lidi z Maroka, Turecka, Irán, Irák, imigranty do Nizozemí. Je to zajímavá práce, ale dělám ji pro peníze. Zajímá mě však divadlo. Čtyři roky jsem studovala režii a mám diplom – byl to ovšem kurs pro amatéry. Existuje u nás národní program, který podporuje amatérské divadelníky. Na jeho podkladě a s jeho podporou existujeme.

Udělala jsem jen pár představení. Mám dvě děti, pracuju, nemohu se zabývat divadlem „totálně“. Inscenovala jsem Yermu Garcii Lorcy, Shakespearova Romea a Julii, což je můj nejoblíbenější příběh z celé světové literatury a Moliérova Mizantropa, což byla má poslední hra. Totálně jsme ho předělali, přenesli jsme děj do Amsterdamu. Byla to velmi zajímavá autorská práce.

Co pro vás znamená amatérské divadlo?

Amatérské divadlo je pro mne svým způsobem výchovný proces. Amatérský divadelník pracuje naprosto odlišně od profesionálního. Shání si všechno, zabývá se vším, herci jsou schopni daleko víc spolupracovat, střídat si role. Jednou hrát, jindy třeba svítit.

Děkuji za rozhovor.

Třeba není poslední. Přijďte do Amsterdamu.

v.h.

KDYŽ HRAJÍ, NECHCI REŽÍROVAT

Na Ládu Valeše, ústředního ducha Rádobydivadla Klapý, jsem šťastně narazila při kalupu za prací do redakce a zajasala, že jej nemusím nikde shánět. Protože rozhovor s ním jsem měla v plánu.

Pokud se nepletu, všechny inscenace od vzniku vašeho souboru jsi dramaturgicky a režijně připravoval ty – s výjimkou posledních dvou. Na inscenaci O svatém Jáně hleděj sobě vrátu... se podílela Veronika Týcová, Noc tribádek režírovala Kateřina Baranowská. To vzniklo na tvůj popud nebo z vnitřního zájmu děvčat o téma?

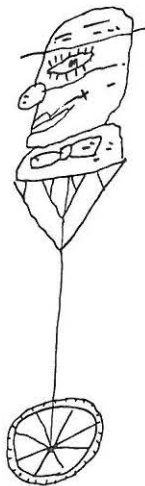
V podstatě to mělo takový vývoj v souboru. Myslím si, že práce se mnou už byla dlouhá. A sám se musím také přiznat, že už mě to tolik nezaplnovalo. Řekl jsem si, že bych měl možná dát slovo jiným, byť pozvaným lidem. Téma jsem si vybral já s tím, aby děvčata vymyslela, jak. Veronika, i když jsem to režíroval také já, se výrazně podílela na dramaturgii, částečně na vývoji inscenace, takže mě dost ovlivňovala. Co se týče Noci tribádek, nabídl jsem ji Kateřině, protože se známe už delší dobu a vím jaká je, takže jsem vytušil, že by do té věci šla. Že by ji to nějakým způsobem taky naplňovalo. Slovo dalo slovo, až jsme tu inscenaci udělali. Navíc se musím přiznat, že jsem neměl žádného představitele pro hlavního hrdinu, takže jsem se pokusil zahrát to já. A když hrají, nechci zároveň režírovat. Kdysi dávno jsem to už zkusil a vím, že to je velký problém. Takhle mě vede někdo jiný. Já s ním třeba můžu souhlasit nebo nemusím souhlasit, ale to je ten proces zrání. Teď jsme udělali podobně, po dlouhém přemlouvání, další inscenaci s Kateřinou Fixovou - Wilderovo Naše městečko. V současné době „pracujeme“ na Rudovi Felzmannovi. Takže teď bude taková epocha, kdy si u nás může někdo zarežirovat. (smích) V programové brožuře se zmiňujete, že byste rádi udělali nějaký další triptych, jakým v podstatě byly inscenace severských autorů. To se tedy konat nebude?

To je takhle. Nám se stále moc líbí Enquist a máme od něj spoustu věcí, takže... Já kdybych měl teď hned něco dělat, protože to mám nejvíce připravené, tak bych režíroval Enquistovu Faidru. Ta mě oslovila. A trochu bych rád, aby se to divadlo zase vrátilo obloukem tam, kde bylo „za časů Nerona a Senecy“ (pozn. red.: jde o jednu ze starších inscenací souboru), to znamená, aby to zas bylo něco hodně živočišného. Možná bychom se k tomu zas na chvílku vrátili. Protože my jsme se s Katkou Fixovou dostali do úplně jiného světa, ukázalo se, že pohled souboru na divadlo může být úplně jiný. Ještě kdyby tak někdo s námi zkusil udělat komedii, třeba Milan Schejbal – ale ten by se asi ukecat nedal! (smích)

Ale já ti přeji, aby to ukecání dopadlo!

ex

nějak funguje. Pak se dozvím, že dcera jde v noci sama do Zbečnicku a vnitřně panikařím. Rozhoduji se něco podniknout a učinit pokus přestěhovat ji ke mně na internát. Dobré duše v informačním středisku mi vyhoví a vymyslí to tak, aby mohla být se mnou na pokoji. Pak – písemně, protože na internát se dostávám vždycky v noci či nad ránem a paní recepční s tím nechce mít nic společného – prosím paní, kterou k nám právě ubytovali, aby se přestěhovala. I ta mi vyhovuje. Konečně od večerejška cítím pohodu. Konečně jsem naplno ráda, že tu jsem a nevaří mi, že teď nad ránem, kdy jiní spí nebo pijí nebo dělají jiné příjemné věci, sedím u počítače a buším poslední písmenka před uzávěrkou tohoto čísla. Za to, že to tak je, vděčím toleranci a pochoopení jiných lidí a uvědomuji si, jak je to všechno důležité. A jaká je škoda, když se někde něco zadrhne a nefunguje to. Tady v tom hekticky třeskutém maratónu je tolerance hodně důležitá. Tu a tam to letos někde zaskřípalo, mezi soubory a organizátory přehlídky. Bylo to nutné? Tolerance souborů vůči organizátorům přehlídky i divadelním technikům by se měla projevovat větší zodpovědností při zadávání požadavků, naopak by zase mělo fungovat porozumění pro eventuální opomenutí či potřebu změny. A to všechno bez negativních emocí. Vycházejme z toho, že to není truc, že to ten druhý myslí dobře. Dokažme ocenit vzájemně všechno pozitivní a na tom se pokusme stavět. Učme se být tolerantní! ex

Zpravodaj 70. JH vydává organizační štáb Redakce:

Alena Exnarová, Vladimír Hulec,
Zdeněk A. Tichý, Alexandr Gregar
(šéfredaktor a reprofoto Kodak DC 50),
Rostislav Pospíšil (výtvarník),
Ivo Mičkal (fotograf),
Marek Zhibo (sazba).

Tisk Grafické závody Hronov, s.r.o.

poznámky glosy ohlasy

Hecht na Měsíci

Seminář Michala Hechta spáchá dnes na účastníky Jiráskova Hronova krátký happening nazvaný Full Moon. Jeho divácké oběti nechť se laskavě dostaví v 23 hod. do prostoru mezi Horrorem a Sokolovnou, kde – pokud nebude příliš zataženo – popatří v paprscích měsíčního svitu na noční rej Hechtových oveček.

Hroby

V neděli 13. srpna r. 2000, tedy o jubilejním 70. Jiráskově Hronovu navštívili současní pamětníci hroby předních osobností, které se zasloužily o vznik unikátní a patrně nejstarší amatérské divadelní přehlídky v Evropě i o rozvoj hronovské ochotnické činnosti, ať už šlo o její uměleckou či organizační stránku. Za všechny, kteří odkázali výsledky své celoživotní práce současné generaci, která na ni navázala a tak pomohla vytvořit pokračování plynulého proudu tvůrčí divadelní činnosti, byla věnována vzpomínka a položeny květiny na hroby Mistra Aloise Jiráska, ing. arch. Freiwalda, důstojníka Čsl. armády, který byl nacisty zastřelen 8. května 1945 jako rukojmí, MUDr. Rudolfa Kudrňáče, který byl hlavním iniciátorem sbírek na stavbu nového hronovského divadla, Josefa Vavříčky, režiséra hronovského amatérského divadelního souboru a krajského metodika pro divadlo a také paní Vilče Stelzigové, mámě ochotníků. Čest jejich památce!

Jarmila Černíková

Císař zvaný I Love You II

Počítače v redakci zpravodaje šlapou jako hodinky. Ovšem až do chvíle, než do dveří vkročí profesor Jan Císař. S jeho příchodem začínají jinak rozumné stroje bláznit. Některé si s ním hrají na schovávanou (textů jeho recenzí), jiné nabízejí variantu Nekonečného příběhu nazvanou Nekonečný řádek. Další zašlupoval kolegu Hulcovi ponožky a dosud nejužitečnější poruchou byla domácí bábovka upečená podle tajného receptu procesoru Pentium III. Povolánému týmu expertů Microsoftu se podařilo zjistit, že se problém skrývá přímo v panu profesorovi. Co totiž před časem mylně pokládá za chrípku, to byla ve skutečnosti náhaza zákeřným počítačovým virem I Love You, který v jeho organismu zmutoval. O schopnosti, které mutace probudila, se kromě Jiráskova Hronova zajímají Pentagon a Lucie Bílá.

Vázy pana Vondrušky

Jedním z významných sponzorů letošního festivalu je pan PhDr. Vlastimil Vondruška Csc., který je majitelem Královské huti (Royal Glass Works) v Doksech. Majitel podniků nebývají obvykle takhle titulováni. Ale v tomto případě to vůbec není náhoda: dr. Vondruška je totiž etnograf, který roky pracoval v muzeu a zabýval se historickým sklem. Nyní se specializuje na výrobu replik, při nichž používá originálních technologií. Spolupracuje s českými muzei a jeho sklárna je jediným českým podnikem, který dělá sklo pro Hannover. Hronovskému festivalu věnoval dr. Vondruška pro udělení darů repliky renesančních váz.

ex

O DIVADELNÍM SÁLE J.Č.

O technických dispozicích Divadelního sálu Josefa Čapka a možnostech souborů hovoří PhDr. Milan Strotzer a Luboš Červený.

M.S.: Po předchozí zkušenosti jsme zjistili, že sál Josefa Čapka není takový, jaké byly naše představy. Proto jsme chtěli něco podniknout. Ale radnice byla před loňským ročníkem v takové situaci vůči obyvatelům města, že nebylo možné čerpat žádné finanční prostředky a každé být laciné pořízené řešení je vyžaduje.

Krásný vzhled je na ten divčí svět!

Loni jsme proto měli potíže a některé soubory na to doplatily i ve výsledku. Znovu jsme vyvíjeli tlak. Svolal jsem schůzku se zástupci Kruhu a odborníky. Tato schůzka spočívala v běhání po lávkách a po prostoru a v hledání řešení. Luboš Červený na nás přitom neustále volal, že to musí být laciné. Tak jsme navrhli nepříliš drahé, jednoduché a variabilní řešení. Jsou to zavěšené horizonty, šály na čtyřech závěsech, jsou přendavatelné. Z toho lze vytvořit minimálně šest různých hracích prostorů. Nejintimnější možný uzavřením v horizontech - vznikne obdélníkový prostor cca 7 x 15 m, s možností použití praktikáblů. Druhý intimní prostor může být za oponou přímo na jevišti. Dalším prostorem je kukátko s velkým sezením, pak se dá hrát v parteru na podlahovce, která je zde natažená, to je prostor 7 x 14 m, ale lze i užít. Dále je možné zatáhnout přední portály nadoraz a může se hrát přímo v blízkosti diváků. Poslední možností je hrát v sále kdekoli a jakkoliv (plná aréna, rohové uspořádání apod.). Se všemi českými soubory bylo velmi detailně probíráno optimální umístění inscenace a samy si vybraly. Ale bohužel, občas se stává, že soubor přijede a na místě to chce třeba jinak. Tohle by měly soubory velmi obezřetně vážit a nenechávat to na poslední chvíli. Podstatné je myslím to, že už letos jsou vytvořeny celkem optimální podmínky. Ano, mohli bychom mít více světla, mohli bychom mít více praktikáblů na elevaci – to stále ještě není ideální. Ale myslím, že Hronovští udělali maximum a Luboš by teď měl říct, kolik je to stálo.

L.Č.: Stálo to kolem šedesáti tisíc. Jsme rádi, že se nám ty peníze podařilo sehnat a udělat to, a proto nás mrzí, když dochází k nějakým nedopatřením. Technici jsou rozčarování, pokud se soubor na poslední chvíli rozmyslí, že chce hrát jinde, protože pak musí přestavovat i reflektory. To vybavení není zase takové, abychom jich měli dostatečný počet a nemuselo se s nimi hýbat, když se prostor změní. Jsou to potom zbytečné nervy a stresové situace. Tak to jsme udělali letos. Loni jsme udělali jakous takous elevaci z těch stůlů. Dá se z nich udělat i celá aréna v případě, když na to bude čas. Dále doufám, že se nám v blízké budoucnosti podaří zakrýt parkety a udělat do tak, aby se do toho dalo vrtat, máme vymyšlený určitý systém. Ještě chci připomenout, že mají soubory možnost, pokud chtějí hrát v parteru, požádat o zajištění praktikáblů od 20 do 100 cm. Jsme schopni je přivést z okolních divadel.

M.S.: Jsou soubory, které, aby to všechno klapalo, najdou si čas, přijedou do Hronova před přehlídkou a domluví se s technikou, co přesně je potřeba. Kdyby to udělaly všechny, byl by to ideální stav.

ex

soutěž

Každý den se můžete zúčastnit soutěže našeho Zpravodaje! Každý den bude ze správných odpovědí vylosován jeden výherce! Ten promptně obdrží cenu - láhev „Klicperovky“, pověstného likéru, vyrobeného v dlouhodobé spolupráci firmy Kord Ptáčník a herců Klicperova divadla v Hradci Králové, jež je dvojnásobným Divadlem roku. Ano přátelé, z navržených tří možností označte toho, který v Hronově nějakým způsobem byl, pobyl, vyskytoval se...

Odpovědi (na kousku papíru) musí obsahovat a) kterého čísla zpravodaje se odpověď týká, za b) písmeno pod nímž se správná odpověď nalézá a za c) samozřejmě jméno a příjmení, bydlíště, pokud bychom cenu museli zaslat. Cena pro výherce je k dispozici v naší redakci, a to od chvíle, kdy vyjde číslo, které výherce zveřejnilo. Přejeme Vám úspěch.

Otázka č. 5

Osobnost, která až do své smrti absolvovala, snad až na jeden, všechny ročníky Jiráskova Hronova. Patřilo k bontonu, pasovat se s přáteli, kdo tu byl vícekrát. Jenže za jeho časů, to ještě byla pořádáná „stovka“ a pořádnej Prajzek a pořádný divadla. Zpívalo se po náměstích, průvody chodily na nádraží vítat a loučit... A dneska, po Lhotovi, už to stojí za starou belu!

A Láďa Lhota; B Ján Šlota; C Juraj Nvota
(nápodoba: Šlota a Nvota jsou občané Slovenska)

Správná odpověď ze čtvrtého čísla je opět, jak jina, pod písmenem A, takže výhercem se stává Rolník Jeník z Hradce Králové! Na zdraví!

A ještě poznámka: Šťastný výherce středeční otázky bude hostem živého vysílání stanice Českého rozhlasu Vltava, které se uskuteční v pátek přímo z Hronova. Zkrátka neprijdou ani posluchači v celé republice, kteří budou odpovídat na jednu z otázek společně s hronovským publikem. Těšme se, naše soutěž inteligence bude mít mediální celoplošnou podporu!

P. O. ENQUIST: NOC TRIBÁDEK

Rádobydivadlo Klapý

Mám Per Olov Enquist, švédského reprezentanta ve skoku vysokém, posléze a nyní spisovatele, rád. Mám zejména rád jeho dramatické fikce ňoumající se ve shnilém podhoubí minulosti a podvědomí tvůrců švédské a dánské literatury /Ze života žilal – Andersen, Noc tribádek – Strindberg, Obrázkáři – Lagerlöfová, i když do volné trilogie patří k prvním dvěma ještě Faedra s námětem antickým, poslední hra je samostatná).

Mám jej rád a rád jsem se těšil na inscenaci jeho Tribádek. Bohužel se potvrdilo, že člověk nemá mnoho očekávat, aby nebyl pak mnoho zklamán. Soubor měl mé apriorní sympatie výběrem (těžkého!) textu i chvalnou pověstí, o které mi důvěryhodné zdroje referovaly. Tady bych rád skončil své psaní, protože nevím, jak dál. Nevím totiž, co bych víc pochválil a já chci být kritik pochvalný....

Další píšou nerad: představení ani inscenace se příliš nepovedly. Možná soubor sáhl po textu příliš herecky obtížném, možná neměli den, ale stejně: jeviště zanešené harampádím, které nám řeklo, že jsme v herecké šatně, ale hře ani hercům nedalo nic víc, nápad s diaprojektorem osaměle trčící z inscenace, ji neospravedlněný a nemající oporu v textu, kostýmy buď nepadnoucí nebo barevně nesladěné (žádal jsem, abych byl recenze zproštěn) a pak ti milí, ochotní a oddaní herci, kteří věnovali tolik úsilí a píle, ale měl jsem zpočátku pocit, že chtějí hrát spíš Feydeaua a ten P. O. E. se jim tam připlétl náhodou... ale i toho Feydeaua (dobrý autor, i když herecky asi jednodušší) by nemohli hrát s motivacemi tak nahodilými a nepřehlednými, s dikcí tak ledabylou, tak si skákat do replik, střídat v jedné větě češtinu obecnou se spisovnou (koncovky -ý a -ej) a to ve hře, ve které jedna z postav neumí dobře švédsky, protože je Finka, a proto má mluvit špatně česky, mylné bylo obrácení se pana Valeše do publika, tento prostředek komediální se do tohoto komorního dramatu věru nehodí, hlavně ale selhala režie ve výkladu postav, jejich vztahů a při budování situací, takže se hra stávala nesrozumitelnou .... když Marie na konci první půlky říká Strindbergovi, že ho měla strašně ráda či před tím, když Strindberg popisuje opilou a zvracející Marii jako nejkrásnější zážitek svého života, bylo zcela nesrozumitelné, co a proč je zaujalo a to vybírám z mnohého (to je ale otravná litanie...), ale opravdu si tvůrce myslí, že Siri von Essen hrála divadlo jako herečka ve špatném sitcomu? a kdeže to v té Evropě pobývali v Grecu nebo v Grazu?

Bylo pár pěkných chvil, třeba když si Marie poslouchajíc Strindberga tak beze slova pohrávala s lahví piva a člověk skoro uvěřil její síle nebo když A. S. vykřikl slovo kunda a ono přecit jenom zaujalo svou vahou i vážností. Ale nabylo jich moc, těch těch...

To všechno jsou otravné nářky a je mi líto, že je pláči. Vybrali si úkol velký a jen takové jsou hodny Muže (i Ženy). Nebezpečí ztroskotání je pak ale velké...

Michal Dočekal

Příznám se, že jsem šel na představení Noci tribádek, s nímž přijelo na jubilejní JH Rádobydivadlo z Klapý s jistými obavami. I přesto, že už po léta tento soubor osvědčuje své inscenační kvality, přece jen jsem se bál, že tváří v tvář tomuto textu může dojít při určitých nedostacích a neobratnostech k velmi nežádoucím posunům, jež mohou mít až podobu parodie. Nuže, nic takového se nestalo.

Když k tomu ještě připočtu ambicióznost celého tohoto záměru a příkladnou poctivost, již rozumím i důslednou pozornost každému detailu ve struktuře inscenace, pak Rádobydivadlo znovu prokázalo, že se pohybuje v nejvyšším patře našeho amatérského divadla.

Enquistův text má dvě základní polohy. První je jakýmsi „realistickým“ záznamem jedné krizové chvíle v životě slavného švédského dramatika Strindberga, kde autor nezapře, že je profesorem literatury a poměrně pečlivě – i když samozřejmě s patřičným výběrem – předkládá a uspořádává řadu „historických“ informací. Druhá poloha je potom – nazvu ji pro stručnost tak – „psychodramatická“. Tři klíčové postavy si vlastně na té jedné noční zkoušce nové Strindbergovy hry „přehrávají“ svá traumata i neuralgické body svých věru krajně kom-

Valeš, řečený Strindberg s Veronikou Týcovou
Foto Ivo Mičkal

Vážení a milí čtenáři. Na tomto místě jste si mohli jednou opravdu zgustnout – původně jsem se totiž hodlal rozepsat o vztahu Milana Schejbala a ústřic. Respektive o tom, jaké blahodárné účinky mají prý tyto slizomňamky na člověčí organismus (respektive na jeho jistou část) a jak se s nimi vyrovnal ten Milanův. Když jsem mu sdělil, že se stane hvězdou zpravodaje, tak radostí neskákal. Pouze procedil mezi zuby cosi o novinářské kurvě. Po jeho jemném náznaku nelibosti jsem usoudil, že musím nalézt jiné téma.

V prvním očařském sloupku jsem se zmínil o muzicírování na jevišti a v hospodách a vyjevil jsem přání, abych byl o případné hospodsko-hudební sešlosti informován. Pochopitelně jste se na mě, milí a laskaví čtenáři, vykvázli, a tak jsem bloumal smrákajícím se Hronovem sám – tu jsem se zastavil, něco ukousl, něco popil, ucho přiložil a občas duši potěšil a onde ji lehce vyplašil a rozvrkočil.

Předevčirem to v parku vařili Pink Floyd z Brna, až Jiráskův rodný domeček nadskakoval a lidu přišlo tolik, jako by sem zavítal originál kapely. Včera pro změnu parčík patřil rockerům z okolí blízkého a další miliardy not se budou odtud linout dnem i nocí až do konce festivalu.

V příjezdu u čajovny za náměstím někdo schvácený romantikou drhnul struny španělky a nedaleká hasičská zbrojnice, kde opékají delikátní koninu, je harmonikářským revírem. Ve sklepení čajovny se vylinul nový půvabný prostor – poctivá cihla a dřevo, jenže tu bylo na mě nalaďení příliš kourmo a hlučno. Meditaci u čaje o patro výš jsem však odložil, neb měli plno, a tak jsem to vzal přes Čecho; muzikantsky totálně bezpohlavní prostor – z repráků pouštět, co jim přijde pod ruku; někdy je to vyložený voprůz roku. Triton mě naštěstí přivítal něžným retrem šedesátých let. Jenže brzy byl čas vrátit se do redakce ke strojům, odkud mě bude provázet pozdněnoční „tuc – tuc – tuc“ z Ponorky.

Ale to všechno je jen hudba spletená do melodií, hudba vypouštěná do éteru z konzeru i za čerstva. Důležitější je muzika hronovských ulic, zákoutí i hospůdek, muzika očí, narovnaných hřbetů a usmívajících se tváří. Ponoukání podivnými přespolními divadelními vetřelci se i samotní Hronováci na těch pár festivalových dní odvážou a jejich městečko by si tak – nebýt českých cedulí – mohl bloudící turista splést s Itálií. A to je jedna z těch důležitých věcí, které přesahují divadelní prkna. Když se festival zadarí (a vůbec nejde o kvalitu představení), pak svou energii vypustí do povětří, rozpustí

ve vodě a poznáte to ráno u trafiky i odpoledne v cukrárně. „Po Vás zůstane pouze dražší pivo. Už nejezděte,“ nadřásl jakýsi zakyslý anonym na zeď nářků. Nemohl se mylit více. Když nic jiného, pak je tu tahle nákaza festivalově-svátečním pocitem. Nákaza, která časem překoná rozměr dvou listů ze srpnového kalendáře. A lidé si začnou dělat dobře, veselo a příjemno i v další, vzdálené všední a tucetové dny.

Adrian A. Nagy

oči v h.

Je půlnoc, svítí Měsíc a já koukám na hvězdy. Mléčná dráha, Kasiopéa, Velký vůz... Pětkrát zadní spoj a mám Polárku. Kde je ale zbytek Malého? Jedna hvězda, dvě, tři... Málo je vidět hvězd z nočního nebe. Skloním hlavu a pohlédnu na souhvězdí všech inscenací dosavadních festivalových dnů na osmé straně. Málo svítí tam hvězd s nebe včerejších představení. Že by mraky? Jak to, zdá se přes den Slunce žhlo a obě hry – Noc tribádek i Jíra Danda – jsou skvostné, interpretace snázivé, vědomé toho, co sdělují a proč. Jako by se u nás hodně na formu dalo a já též. Chápu však obě inscenace a vím, že za klobotnými hereckými mraky svítí spousta hvězd. Pokusím se tedy nyní hvězdám být a i vám beránci i bouřné mraky hereckých podání rozptýlit. Byly totiž bohužel hluché a nespřchlo z nich.

Molière, to součást Velkého vozu na nebi divadla. Každý ví, kde je. Francouz navíc od školních škamen povinných je denně krmen jeho slovy, činy, akty, hrami. Toť komedie klasické, nízké umění brilantně podané, denně slyší. A nyní, nastojte, současní divadelníci si dovoří z komedií vážné hry udělat, z nízkého vysoké vykresat. Když Scapinova šibalství takto v Comedie Française před třemi lety inscenovali, byl to skandál. Dodnes se o té interpretaci hovoří, a inscenace ta po světě jezdí, loni i do Prahy zavítala (Dovedete si představit, že by problematičtější inscenace Léblovy po světě jezdily a českou kulturu reprezentovaly? Já jo, však českých úředníků míň.). Clermont-ferrandští také z moliérovské komedie vážnou hru udělali. Dandin jak Vojcek ubíjen je okolím. Není nic směšnějšího na jeho osudu, na jeho příhodách. Nelze se smát ani vteřinu. Francouz ví, že interpretace tato je současná a (asi) ho zajímá. Nám je to jedno. My máme Naše Naše furianty, ty nás rozechvějou, a s oklamáním Oklamáním manželé nás neobtěžujte. Navíc neumíme francouzsky!

Noc tribádek, to jiné kafe. A propos kafe. Pan Dočekal do klatby hronovské restaurátory dal, neb dobrou kávu nikde udělat

plikovaných vztahů. Inscenace – přesně: režisérka a scénografka Kateřina Baranovská věnuje náležitou soustředěnou pozornost té „historické“ rovině a velmi pečlivě všemi výrazovými prostředky označuje a sděluje to, co autor vytěžil z té jedné noci konce osmdesátých let. Dá se v tomto kontextu říci, že se hraje – a řeč je nyní o herectví – s realistickou důkladností. Leč inscenace zároveň ví o té rovině „psychodramatické“. A tak se přes tuto realistickou „náznost“ herci každým okamžikem probíjejí k těm „temným“, „hlubinám“ duší svých postav a zveřejňují. A často se to děje s takovou intenzitou osobní angažovaností, že vzniká silný pocit, že je to až jakoby vlastní „psychodrama“ herců.

Sečteno a podtrhnuto: textu se takto dostává v dostatečné míře toho, co potřebuje a vezmu-li v úvahu to, co jsem napsal úvodem této recenze, nic by nemělo bránit tomu, aby se dostavil silný divadelní zážitek. Leč – v tom odpoledním představení se to nestalo. A tak si už pár hodin lámu hlavu s tím, proč tomu tak, když vlastně všechno bylo dokonale připraveno k tomu, aby se to přihodilo. Pořád mám dojem jako by „historizující“ rovina převládala nad vším ostatním, pořád mám pocit, že se drtivá část témat předkládá jako právě informace o Strindbergovi. A nikoliv jako vzrušující divadelní zpráva o tom, jak tato témata uchopili tvůrci inscenace. A to je samozřejmě ani v nejmenším nepodezírám, že by se o to nesnažili. Naopak, ten ponor do „psychodramatu“ tuto snahu nutně posiloval. Ale zase: možná, že ji bylo až moc, že zabráňovala tomu, aby ze záměrů, duševních stavů přešla do „objektivizovaného“ divadelního tvaru. Nemohu než opakovat: je to inscenace, jež se pohybuje nad běžným standardem amatérského divadla, má řadu předpokladů, aby se dobře a zajímavě utkala s literární předlohou, ale přesto je – mohu-li to tak nazvat – jakýmsi „realistickým obrazem“ ze života slavných.

Jan Čisář

J. B. MOLIÈRE: GEORGE DANDIN

Compagnie de théâtre Le Valet de Coeur, Clermont-Ferrand, Francie

Molière bezpochyby patří k tvrdým oříškům českého jeviště a George Dandin bývá uváděn sporadicky. Od návštěvy francouzského souboru s tímto titulem by se proto dalo právem očekávat, že nám pomůže odkryt k tomuto typu dramatiky nové přístupy nebo nám s ním alespoň umožní vstoupit do živého kontaktu. Nestalo se tak. Už úvodní scéna nám představila postavu jako mechanické figuriny ověšené kostýmy a recitující své texty. Dojem figurin ještě podtrhuje zakrývání nehrajících postav potahy a jejich rozhybání ve chvíli, kdy jsou z tohoto „futrálu“ osvobozeny. Rezignuje se na bytí v situaci a řešení lidské vzájemnosti.

Zbývají strnulé pózy, deklamace textu a pokusy o oživení pitvorným tanečním křepčením a grimasami. Ve třetím dějství se před zpola vyprázdněným sálem dojem mrtvolnosti ještě stupňuje. Představitel Clitandra vstupuje s loutnou a zapěje tři předlouhé kastrátské písně, kterými se podává hned krajce zabrzdit jakýkoli rozjezd. Scéna, která se má odehrávat v noci, je nasvícena tak minimálně, že se ocitáme na samé hranici rozhlasové hry. Nevím, zda v závěru vstupující rodiče Angeliky mají ve výchozích pozicích vleže se sepjatými rukama vskutku připomínat mrtvolu, ale v této pozici jsem pro sebe objevil metaforické vyjádření toho, jak na mě celé představení působilo. V inscenaci George Dandina jsem našel exepální příklad toho, co Peter Brook ve své knize prázdny prostor označuje jako „mrtvolné divadlo“.

Jakub Korčák

„Cvočkářem byl Danda, bejvala s ním sranda. Když v hospodě seděl nikdo nic nevěděl, že vo týhle noci přijde do zlý moci...“ Těmito slovy, milý Princí, začíná známý český jarmareční morytát.

Cože? A co Danda v zemi liberté, egalité, fraternité?

Inu jen slova, slova, slova, a zase slova a skutek, Princí, skutek utek! - Tak dobře, klidně něco řeknu.

Třeba, že jsme možná byli přítomni znovuoživení a rekonstrukce moliérovské biomechaniky. Že jsme zhlédli inovovaný cimrmanovský princip jevištní, kdy postava, která nemluví, je zahalena hadrem jak socha v parku, že každý má tu svou jen za jedinou, gestiku jedinou, a pár čtverečních stop jeviště, co si hlídá. Cože? Že je to ode mne zbytečná ironie? Přisáhám, Princí, že ani náhodou. Žádná ironie, ale zoufalství, protože jsem nedokázal rozluštit kód francouzského jevištního jazyka patafyziky. Je to bolavé zoufalství a ne výsměch, neboť nedokáži rozlišit co je označující a co označované, a už vůbec ne k čemu a proč a nač! Jak mám probůh, Princí, rozumět kompozici inscenace, která po přestávce začíná hodinovým koncertem na loutnu a pokračuje hodinovým mluvením ve tmě?

Julie Plénatová a Yves Lenoir v komedii J. B. Moliéra
Foto Ivo Mičkal

Cože? Proč se zamilovala manželka Dandy zrovna do takového týpku? - Tedy, Princí, to je mi otázka za deset tisíc dolarů. Ne, Princí, nenaléhejte, neodpovím! Ani kdybyste mě znova poslal fátat do Březových Hor neodpovím, a na nic nepřijdu, leda, že je to někdy někdo napsal. Ale jedno vám řeknu. Když bylo vidět do obličeje a především do čí J. Y. Lenoirovi, který hrál Danadina, tak jsem poznal a pochopil čím tahle figura prochází. Sice bez souvztažnosti k celku, bez zichovského vespolného jednání, ale aspoň jsem se dozvěděl, jaký má Lenoir vztah k Dandinovi.

Heleďte, Princí, poslechněte si raději tohle: „Nocí černou tmou, šly dvě hyeny, vostrý nože měly, by Dan-du zabily ...“

Vladimír Zajíc

PATRÍ DO STARÉHO ŽELEZA?

Na tohle představení jsem šel se smíšenými pocity. Tři herci ve hře, která se odehrává na lavičce v parku a je hrána v češtině. Obával jsem se, že to bude konverzačka, která mě jako diváka vzhledem k nepřekonatelné řečové bariéře vůbec neosloví.

Přesvědčil jsem ale o tom, že to tak vůbec nemusí být. Byl to pro mě ohromný divadelní zážitek, na který hned tak nezapomenu. Hra o přátelství mužů v „pokročilém věku“ jiskří vynikajícími hereckými výkony. Kdybych měl vedle sebe tlumočníka, asi bych ho požádal, aby nepřekládal. Dialogy, vzájemné škádlení, úvahy o starých časech a ranách,

o zlostnatosti, s níž člověk ve stáří obhazuje své názory (byť nemusí být zrovna pravdivé), mluvily prostřednictvím hereckých gest a proměn výrazů tváří. Nebylo tedy divu, že právě mladí diváci kolem mě sledovali dění na scéně zcela fascinováni. Přirozený herecký výraz a lidské teplo vyzařovalo z figur na scéně a zasáhlo i diváky v posledních řadách.

Nevím, zda mladí diváci pociťovali to, co já - asi by si každý z nás přál, aby se mohl ohlédnout zpět za bohatým a smysluplným životem, který prožil, jako oni dva staříci na lavičce. Takovým lidem můžeme jen závidět... Součástí života je i důstojná smrt v náručí přítele, nikoliv odpojení od nemocničních kabelů a trubic na intenzivní jednotce, kde člověk umírá jako vyřazený stroj. Chtěl bych všem herecům poděkovat za tento nádherný, nezapomenutelný večer.

Franz-Josef Witting

ZAHRAŇIČNÍ HOSTÉ

Kromě zahraničních hostů z výboru CEC AITA/IATA, s nimiž jsme vás seznámili v druhém čísle zpravodaje, představujeme nyní další hosty, kteří jsou mezi námi, nebo mezi nás ještě přijedou. Je zde pan Lajos Maté, umělecký ředitel mezinárodního festivalu pořádaného pod záštitou AITA/IATA v maďarském městě Kazincbarcika každé dva roky. Je mezi námi paní Alena Štefková, prezidentka Slovenského střediska AITA/IATA a představitelka mezinárodního festivalu Scénická žatva Martin. Potkáváme Franz-Josefa Wittinga, prezidenta Svazu amatérských divadel Spolkové republiky Badensko-Würtenbersko a uměleckého ředitele mezinárodního festivalu v německém Paderbornu, který se koná každé dva roky (právě letos proběhl). Přijede Klaus Wachsmuth, funkcionář Svazu amatérských divadel Spolkové země Durínsko a představitel mezinárodního festivalu v německém městě Rudolstadt (koná se každé dva roky).

Ve středu se objeví Yoke Elbers, tajemnice Mezinárodních svazů ochotnických divadel z Holandska a ve stejný den pak Klaus Hoffmann, prezident BAG, tedy Spolkového společenství pro hru a divadlo se sídlem v německém Hannoveru. Na závěr festivalu je očekáván Jacques Lemaire z Francie, který je od loňského roku prezidentem Světového výboru AITA/IATA.

ex

NEJDELSÍ POSTELOVÁ SCÉNA V HISTORII JH

„Co do hronovských rekordů mě sotva někdo překoná. Strávil jsem pět dní v posteli, samozřejmě s nějakou tou ženského rodu. Vždycky jsem si to, zvlášť za mlada, přál. Ovšem, že to bude až na stará kolena a navíc s tou potvorou angínou hnisavou, co měla místo osmnácti, dvacetí, víc než třicet devět, to uznáš sám, že není žádná sranda. V té posteli mě držela velmi sverepě. Přijel jsem jako lektor - a neodučil ani hodinu, těšil jsem se na představení - neviděl jsem jediné. S kamarády jsem se setkával pouze v horizontální poloze a od nich pouze se dovídal, jak to s tím jubilejním ročníkem vlastně je, co mé přátele nejvíc zaujalo - např. že Jirku Merlíčka nejvíc potěšila slivovice, kterou si sám dovezl, že z ní Jirku Staňka bolí hlava od neděle, vím, že se mimořádně podařilo představení Senior klubu z Jeslíček a konečně, že jsem v dobrých rukách mý Vladky, která se o mě dobře postarala. Já už jsem usazený, starší člověk. Vůbec jsem se nenadál, že bych na Hronově zažil nějakou krásnou postelovou scénu, letos se to podařilo. Ale řeknu ti, že jednou mě to úplně stačilo...“ Právil Franta Zborník, když konečně choroba povelila a dovolila mu odjet do domácí postele. Františku, uzdrav se, však těch Hronových ještě bude!

František se svým andělem strážným

sg

neumějí. Doslechl jsem se, že mladého číšníka z kavárny C téže noci zbili a v nemocnici je. Pane Dočekale, i když ohledně kávy s vámi souhlasím, přece jen - nechcete přisnost klatby své trochu zmírnit? Vždyť ve vašem pražském divadle těž Enquista dáváte, jeho Obrázkáře, a také to zrovna presso není. On totiž intelektuál je a velmi přesnou hru vyžaduje - po stránce dramaturgické, režijní i herecké. A to vždycky - stejně jako udělat dobré kafe - těžké je. Vyžaduje to dobré přístroje, čisté hrnky a dostatek kvalitního podkladu. Tribádky u nás - nemýlím-li se - třikrát inscenovány byly. V Praze smůlu měly. Kališové neutažené režijní šrouby, Štěpničkovo neintelektuální šaškovství nádhernou a silnou tu hru zcela rozbily. Však kdo jeden z největších hereckých výkonů u nás chce vidět, nechť na pana Čapku v Przebindově režii do Divadla Petra Bezruče v Ostravě jede. Toť August Strindberg chytrý, ostrý, vztekly, divoký, samolibý, dětinský, směšný, odporný i obdivuhodný, silný i krutý jak má být. Ta hra je z rodu albeeovských či o neillovských, hustá a stále se zahušťující. Kdo se bojí Virginie Woolfové, Cesta dlouhého dne do noci, Noc tribádek, to je jen těmi nejsilnějšími dalekohledy dosažitelné souhvězdí na hvězdném nebi moderního dramatu dvacátého století. Ač Klapšti na něj namířili jen slabé divadelní kukátko a my viděli rozostřený obraz, je dobře, že jsme hleděli směrem tím, a ne na Mléčnou dráhu provařených komedií. Mezi námi - v Turnově na jaře viděl jsem jejich Slečnu Julii a tvrdím, že tam mnohem silnější triedr měli. Tu do Hronova pozvat, Zlatý Alois by se v základech chvěl.

Jé, víte, že na zdejší středisku léčí dr. Prager, pravnuček Mistra Jirásky - vnuk jeho dcery? Včera mi stehy z neholené brady vytahoval! Pane Jirásku, díky, šikovné potomky máte.

František Staňka

kde se to klube

Seminář Problémového klubu opět dle svého názvu hledal nějaké problémy ve třech včerejších představeních: Serenáda: němčina byla dosud pro mnoho diváků překážkou k pochopení zahraničních představení, holandština (dle pana profesora Císaře nikoli jazyk, ale nosní nemoc) kupodivu překvapila svou srozumitelností nikoli po stránce jazykové, ale čitelnou interpretací Mrožkovy hry. Shodli jsme se na kvalitě jednotlivých hereckých výkonů - intonace a výraz nám nahradili chybějící srozumitelnost textů. Hra nám poskytla potřebné vodítko k pochopení celého příběhu, které otevírá

řadu otázek, na které si může každý najít svou odpověď (kdo nastolil pravidla a vůbec celou deskovou hru – jaký byl zá-
měr Lišáka, kam odešel, kým se stal, co je jeho územím a územím slepic, jaká je funkce županu ... a co slepice?!).

Jelizaveta Bam přinesla rozporuplné ná-
zorové bim-bam. Někdo ji přijal, někdo ne. Ti byli v přesile: co kdyby mluvili ho-
landsky – byla to parodie, nebyla to paro-
die, naplnila akce text nebo text vyplňo-
val akci...

Podzimní koncert: jednohlasně jsme se
shodli na divadelním zážitku z tohoto
představení, zejména z přesvědčivých vý-
konů hlavních protagonistů a předvede-
ná bohatost života v kontrastu životních
situací mužů a ženy, které spojuje osa-
mělost a boj o vlastní důstojnost. Potěšila
nás divácká generační shoda, „problé-
mem“ pro nás byla snad jen role dívky
s podzimním listím a sentimentálním po-
hledem u popelnice. Vzhledem k celému
představení je však její role málo podstat-
ná.

Za PC B. Kokotková

dizkuse

V odpoledním problémovém klubu by-
ly na pořadu dne tentokrát tři představení:
Serenáda, Jelizaveta Bam a Podzimní kon-
cert.

Výtvarná kompaktní výpověď skuteč-
něná minimálními prostředky. Příklad, že
se dá dělat divadlo bez velkých jevištních
efektů. O to cennější, že inscenace funguje i
bez znalosti jazyka a textu. Takový byl ná-
zor větší části pléna na představení Serená-
dy – od kladného přijetí až po téměř bezvý-
hradné nadšení. Ale našel se i opačný, že i
přes jistou inteligenci je to inscenace příliš
fraškovitá, vykonstruovaná, nudná...

Také u Jelizavety Bam se objevily proti-
kladné názory, ale v tomto případě převa-
žoval názor o nenaplnění zvoleného princi-
pu a postižení hlubší lidské roviny textu.
Působí jako nečitelný a náhodný chaos, ni-
koliv ucelený tvar.

V obou případech se pak dlouze (a mís-
ty i vzrušeně) hovořilo o prostoru, v němž
se představení hrála. A to jak ze strany plé-
na, tak i lektorského sboru. Prof. Císař cito-
val O. Zicha: „Chceme-li pochopit divadlo,
musíme vidět všechno.“ Protože tomu tak
víc nebylo než bylo, někteří lektoři byli
v hodnocení (ne)kvalit představení zdrže-
nliví. Karol Horváth prohlásil, že za prostor
v němž se hraje zodpovídá především re-
žisér.

Na závěr se hovořilo o představení
Podzimního koncertu, který se setkal s jed-
noznačným přijetím a ohlasem. Ne že by
mu nebylo co vytknout, ale není to podstat-
né, protože se dokážeme ztotožnit s herci,
protože to pro nás jsou lidské osobnosti.
V této souvislosti pak prof. Císař definoval
divadlo jako komunikaci situací o situací.
To se v tomto případě podařilo.

ex

legends j.h.

VYŠKOVSKÉ DIVADÉLKO ZA BRANOU - ANEB ZASTAVENÝ LET

Třicet let již neexistuje vyškovské Divadélko za branou. V roce 1970 ho nemilosrdně zrušili tehdejší
vyškovští komunističtí vládcové, za velkého přispění malých kariéristů a závistivců.

Vzniklo v roce 1963, založil ho Jan Forejtář se svou ženou a řadou nadšenců. Na podzim 1963 přibyl se
svou ženou Vlastou Svetožar Chytil. Soubor hrál tzv. malé jevištní formy, autor-
ské kabarety. V roce 1966 se Forejtář a s Chytilem vydali na Jiráskův Hronov a po
návratu se furiantsky rozhodli, že do dvou let se na JH proboují tehdejší sítím
přehlídek. Zvládli to o rok dříve, s inscenací Masopustních her a šprýmů Hanse
Sachse, která pak byla oceněna jednou z pěti hlavních cen JH.

Za sedm let své existence nastudovali dvanáct inscenací. Po Masopustních
hrách následují Scapinova šibalství, úspěšná na festivalech v Krnově a v Napajed-
lích. A přišel rok 1968, sovětská okupace. Divadélko za branou reaguje Mrožko-
vým Domem na hranici. První verze s řadou „protestsongů“ je politicky neudrži-
telná natolik, že je zakázána hned po premiéře. Druhá verze, citující biblickou
Genesis, vítězí na Jiráskově Hronovu 1968 - a vlastně díky „cenzuře“ je tato ver-
ze ještě silnější a zaznamenává obrovský divácký úspěch.

S Domem na hranici ještě hostují na festivalech v tehdejší Západní Ně-
mecku a v Záhřebu (1969), ale další pozvání se již neuskutečňují - soubor je v listo-
padu 1970 zlikvidován...

Totíž - ne že tak stalo, stačil Svetožar Chytil nastudovat svou poslední insce-
naci, hru Henryho Fieldinga „Překrutná tragédie o životě a smrti Palečka Veliké-
ho“. Její premiéra byla 14. února 1970. Obrovský úspěch Domu na hranici připisoval Chytil politickému kli-
matu osmašedesátého roku, ale Paleček se stává uměleckým vrcholem tvorby souboru i režiséra - soubor
velmi intenzivně spolupracuje i s řadou odborníků, např. s pedagogy JAMU, prof. Rudolfem Hogerem a Jiřím
Maršíkem či s pražským výtvarníkem Jiřím Mlčochem.

Paleček vyhrál v Krnově i Napajedlích, což byly tenkrát velmi populární mezikrajové přehlídky, byl
nominován na 40. Jiráskův Hronov. Těsně před jeho zahájením zasáhl ONV ve Vyškově a JKNV v Brně. Hro-
nova, ani dalších repríz se už Paleček nedočkal. Ani přes veškerou snahu přátel a příznivců vyškovského
divadla po republice, v Praze, všude se soudruzi postarali...

Ještě nějaký čas se členové souboru scházeli v soukromí, ale nakonec se jejich cesty zcela rozešly. Do
světa, do emigrace, i na onen svět. Skvělý let vyškovského Divadélka za branou byl zastaven. -sch a sg-

Svetožar Chytil
(H. Fielding: Paleček)

o kritice

Potřebuje amatérské divadlo kritiku? Lze amatérské divadlo kritizovat, posuzovat, poměřovat? Ne-
chceme především slyšet, že to, co jako amatérští divadelníci děláme, děláme dobře? V několika pokračová-
ních nabízíme úvahy prof. Jana Císaře, jednoho z nejpovolanějších o těchto věcech debatovat. Aby se vám
lépe uvažovalo přidáváme několik „historických“ kritik. Miniseriál úvah, o němž jsme požádali prof. Císaře
končí, a nyní je to na vás – připojte své názory

Úvaha čtvrtá a poslední: K čemu je amatérskému divadlu kritika

Na počátku této úvahy jsou dvě východiska. Především: kritika je vždycky subjektivní. Samozřejmě -
může (a měla by) přesně analyzovat jaká inscenace je, jaké prostředky používá, jak je uspořádává atd. Prostě
může (a měla by) se pokoušet jako výchozí bod zaznamenat to, co je smyslově vnímatelné a má hodnotu jisté
pevně a nepochybně informace. Ovšem ani tohle nemusí kritika dělat. Může od počátku vycházet z ryze
subjektivního stanoviska a říkat jednoznačně: takto jsem představení vnímal já, takto mne (řečeno tím vel-
mi populárním slovem) „oslovilo nebo neoslovilo“ a proto je takto hodnotím. Myslím si ovšem, že u amatérů
si tohle kritika příliš dovolit nemůže. Tím se dostávám k druhému východisku. V profesionálním divadle je
kritika na prvním místě činností, která vůči divadlu zastupuje vkus, názor a požadavky divadelní veřejnosti.
Což znamená i to, že také upozorňuje veřejnost na kvality toho nebo onoho divadelního díla, tvůrce, soubor-
u atd. To jistě kritika amatérského divadla dělá také. Ale k tomu, aby tak činila systematicky, potřebuje insti-
tucionalizované možnosti. Pokud vím, v této chvíli jsou pouze dvě takové možnosti: Amatérská scéna a Hro-
mada, časopis, jejíž vydávají východočeští ochotníci. Je možné, že jsou i jiné takové možnosti a že o nich ne-
víme. Ale i tak: v žádném případě jich není tolik, aby dokázali obsáhnout celou šíři amatérské produkce a tak
plnit onu funkci, o níž je řeč.

Amatérři se ovšem velice často setkávají s kritikou v různých soutěžích a při různých festivalech, kdy jsou
představení hodnocena, rozebírána. Základem této aktivity je nepochybně kritika. A v tomto okamžiku by
kritika měla sloužit souboru především k sebereflexi. Vracím se teď k prvnímu východisku. Tu subjektivitu
nikdy z kritiky nelze odstranit, musíme s ní počítat i když před souborem stojí „kolektivní“ kritika - lektorský
sbor, porota - jenž v té nebo oné míře přednáší soubor jistých „kolektivních“ stanovisek. Ale vždycky tato

„kolektivnost“ vychází ze subjektivních postojů jednotlivých členů poroty a nikdy ji nelze brát jako „objektivní“ soud absolutní platnosti. Po každé je třeba jej zvažovat ve vztahu k vlastní práci, nepřisuzovat mu hodnotu „posledního soudu“. A stejně tak jej nebrat jako konečný a nevratný ortel. Ale jen jako podnět k sebereflexi, který otevírá prostor k úvaze o tom, jak divadelní kvalita, estetická funkce - sdělení - může posílit základní vlastnost amatérského divadla, komunikační funkci.

Tohle je třeba mít stále na paměti. Amatérské divadlo ke své existenci kritiku vskutku nepotřebuje. Rozhodne-li se naplňovat jenom onen prvotní předpoklad svého bytí, případně spoléhat na to, že jen bokem, mimochodem a náhodou dojde k funkci estetické, nic se neděje. Dokonce i za těchto okolností mohou vzniknout záležitosti divadelně přinejmenším inspirativní a svou originalitou pozoruhodné. Ovšem jakmile amatérské divadlo chce záměrně posílit a zvýšit účinnost své funkce komunikační, chce pouhé sdělení spojit i s vědomým sdělením, pak musí v nějaké podobě kritiku akceptovat. Prostě ji potřebuje. Ale zároveň se s ní musí naučit zacházet. Vědět k čemu mu kritika je.

Z Věstníku Smetanova okrsku ÚMDOČ, ročník 1925

Vhodné obsazení úloh bylo příčinou, že provedení bylo zdařilé. Jen v posledním aktu vadilo hladkému chodu to, že někteří účinkující nedostatečně ovládali úlohy. Hráno bylo odpoledne, protože večer byla taneční zábava (!) a tím se stalo, že mysl diváků byla rozptýlována frekvencí na silnici a výkřiky oknem do sálu mezi hrou žádající ticho. Tj. dosud ta nejsmutnější stránka ochotničení na vsi: nedostatek inteligence části publika, myslím hlavně mužské mládeže.

(Ferdinand Oliva, „To všechno z lásky“, čtenářsko-ochotnický spolek v Újezdu u Chocně, 13. dubna, píše D.P.)

NEBE NAD HRONOVEM

Přilétl Anděl a zašeptal mi do ucha: „Podívej na noční nebe, je tam žlutý Měsíc a plno hvězd, nezapomněl's na něco?“ Já, vím, Kritický žebříček, lidově Hvězdičky, andílku můj zlatý. Když ale pan Císař v Zpravodaji č. 2 tvrdí, že amatérské divadlo kritiku (natož žebříček) nepotřebuje, neboť je především komunikací a jeho smyslem není umělecké sdělení, ale lidské sdělení, z něhož vyrůstá nezralý plod. A ten plod zovse pravé amatérské divadlo. „Z toho plodu lásky však nejprve dítě, pak jinoch či žínka a posléze dospělý tvor vyroste,“ oponoval Anděl a já pochopil, že Šranda musí být a že než mi žuby vypadají, ňáskou tu ošudovou šrášku pšežiju. Vzal jsem papír a s nočním Andělem nad Hronovem lítal, hvězdičky sbíral. (Že nevíte, co to je? Inu, holoubci, je vidět že Divadelní noviny nečtete. To se na střeleckou rampu postaví divadelní inscenace, nastaví se jí vlastní oči, srdce, cit, zkušenost a rozum a nechá se je pěti ranami strefovat. Kolik pak zásahů bylo, každý, kdo postaví se tváří této střelbě, spočítá a výsledek do tabulky zapíše. Nejvíce tedy pět, nejméně jedna, neb střelba ta sama o sobě jeden zásah značí – ovšem, jak jste již dole uhlídali, ne vždy.) Ač Anděl důkladný byl, ne všechny, na které jsem si myslel jsem, v noci včerejší uhlídali jsme. Omlouvám se tedy jim i čtenářům, že ne všechny terče ve hvězdičkách naleznou. Někteří také počet zásahů sdělit odmítli, prý city své vyjádřit čísly nechťejí. Berte to celé jako hru, jež je jen střípkem do diskusí, polemik a nářků. Někomu spadne hřebínek, někomu třeba zas naroste.

v.h.

ankets	A. Bergman	J. Císař	A. Exnarová	S. Fedotov	K. Fixová	A. Gregar	R. Hrdinová	V. Hulec	H. Kozlová	L. Richter	M. Schejbal	J. Soprová	Z. A. Tichý	Oskar H. (12)
Barbarská svatba	●●	●●	●●●	●	●●	●●●	●●	●●●	●●●	●●●	●●●	●●	●●	●●
Artiklátor	●●	●●●	●●	●●	●●	●●●	●●	●●●	●●	●●	●●	●●●	●●	●●
Vojcek... pokusy	●●	●	●●	●	●	●●●	●●	●●●	●●●	●●●	●●	●●	●●	●●
Havrane z kamene	●●	●●●	●●	●●	●●●	●●●	●●●	●●	●●●	●●	●●	●●●	●●	●●●
Podzimní koncert	●●●	●●	●●●	●●	N	N	●●	●●	●●	●●	●●●	●●	●●	●●
Serenáda	●●●	●●●	●●	●●●	●●●	●●	●●	●●	●●	●●	●●	●●	●●●	N
Jelizaveta Bam	●	●	●	●●●	●	N	●●	●●	●●	●	●●	●●	●●	●●
George Dandin	●	●	●●	●	●	N	●●	●●	●	●	●	●	●●	●
Noc tribádek	●	●●	●●	●	●●	●●	●●	●●	●●	●●	●●	●●	●●	●●

Poděkování partnerům, kteří podpořili 70. ročník Jiráskova Hronova

Pízeňský Prazdroj a.s.

TEXTONNIA
CZECH
Hronov

poznámky glosy ohlasy

Zákulisi Jiráskova divadla, to byl vždycky spolehlivý azyl. A že ho víc než dobrých dvacet let pamatuju. Hoši z techniky, Běda Beran třebaš - jeho určitě potkám na Hronově i za dalších sedmdesát let, pokud se dožiju, konečně už jsem dnes pomalu tak starý jako von. I ti mladí kluci dnešní, co mají třebaš jiný šarm a jiný tón, udělají první i poslední. - A dáma mezi nimi! Dáša Kolínová! Noblesa mezi jevištní technikou, první dáma jevištního prostoru - přívětivý úsměv, pevný ruky stisk, a především - všechno zařídí, obstará, sežene, kafe uvarí (ještě ji ho dlužím), košili usuší a vyžehlí, prostě zážrak. Za sebe i za Faltejskovy děkuje letitý přítel místního zákulisi, Saša Gregar

Kam si Aleš Bergman nevidí

Část včerejšího dne věnoval Aleš Bergman podle dobře informovaných zdrojů z Modré hvězdy povalování na louce pod jakýmsi blíže neurčeným bobulovitým stromem. Posléze však propadl trudnomyslným úvahám, zda si kromě relaxace nepřivodil klíště. Jeho záměr se rapidně prohloubila, když zjistil, že jsou na lidském těle místa, kam jedinec bez pomoci nedokoukne, natož aby si tam dosáhl. Tímto prosíme Bergmanovu třídu, aby dnes uspořádala odklíšťovací brigádu svého lektora. Případně nalezené klíšťáky odevzdejte prosím v redakci, která se jim ve spolupráci s Martou Kubišovou pokusí najít hodného pána.

zítra je taky den

STŘEDA 16. SRPNA 2000

Malý sál Jiráskova divadla
v 14.00 hod.

Problémový klub

Soukromá podnikatelské škola,
Komenského náměstí v 14.00 hod.

Problémový klub (zahraniční)

Jiráskovo divadlo

v 18.00 a 20.30 hod.

Městské divadlo Jonava, Litva

ŽENY (Bobos)

Sál Josefa Čapka v 18.00 a 20.30 hod.

Hudradlo Zlív

Princezna na hrášku

Ústaf Brno a Špatně zabržděno Velké
Meziříčí

The Best of Voiceband

Náměstí Čs. armády

v 17.00 a 20.00 hod.

Pouliční divadlo Bielawa, Polsko

Tanec ohně - ŻYWY TEATR z partnerského
města Bielawa, Polsko

